Een introductie op het strategisch belang van *maatschappelijk verantwoord digitaliseren*

VNG REALISATIE

Jacco Brouwer
Opgave verantwoordelijke Cloud
NDS Aanjaagteam Cloud en autonome werkomgeving

CONTEXT

Gemeenten zijn de grootste uitvoeringsorganisatie van NL

342

Nederlandse gemeenten
(345 incl. Caraïben)

> 200.000

Ambtenaren en werkplekken

Ca. 400–500

softwareapplicaties
(> 50 tot 70% SaaS)

90–95%

van alle digitalisering bij gemeenten wordt geleverd door de markt

€2–3 mrd

ICT-exploitatiekosten per jaar

Bedrijfsvoering leidmotieven bij digitalisering

Wat kan het?

Wat kost het?

€

Is het veilig?

Wie bel ik als
het niet werkt?

CONTEXT

Nieuwe strategische leidmotieven bij digitalisering

Geopolitieke ontwikkelingen

Invloed op de continuiteit van de dienstverlening en de vertrouwelijkheid van gegevens van onze inwoners en bedrijven

Digitalisering is dus strategisch

Digitalisering is meer dan bedrijfsvoering. Het is een strategisch vraagstuk voor de democratie en de maatschappij geworden.

LEIDEND PRINCIPE

“ Digitalisering in het publieke domein organiseren we altijd onafhankelijk dat zijn we verplicht aan de democratie en de maatschappij.”

Kernwaarden maatschappelijk verantwoord digitaliseren

1 Data binnen EU-grenzen

Opslag en verwerking blijven binnen NL/EU-27, zonder uitzondering.

2 Volledige toepassing van EU-recht

Extraterritoriale wetgeving (zoals CLOUD Act) heeft geen invloed.

3 Publieke operationele controle

Overheid houdt zeggenschap over toegang, sleutels en lifecycle.

4 Strikte voorwaarden ketenpartijen

Subverwerkers alleen na schriftelijke toestemming, zelfde eisen.

5 Transparantie en auditbaarheid

Onbelemmerd auditrecht; verplichte, gedeelde ISAE/SOC-audits.

6 Exit zonder lock-in

Vrije, tijdige overdracht van data, configuraties en workloads.

7 Aantoonbare veiligheid

Voldoet aan BIO, NIS2 en relevante EU, Rijks- of sectorkaders.

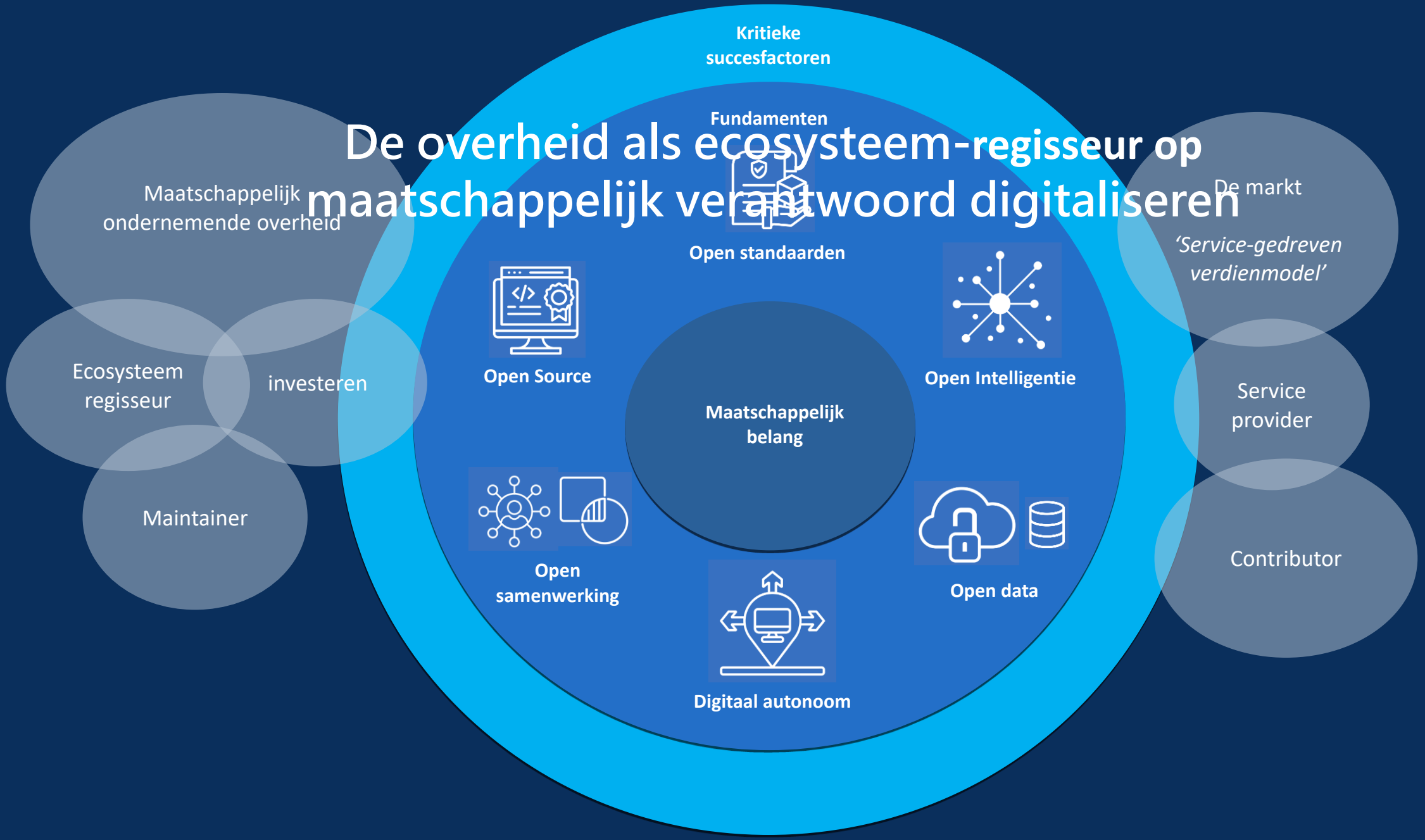
8 Geen toegang buitenlandse autoriteiten

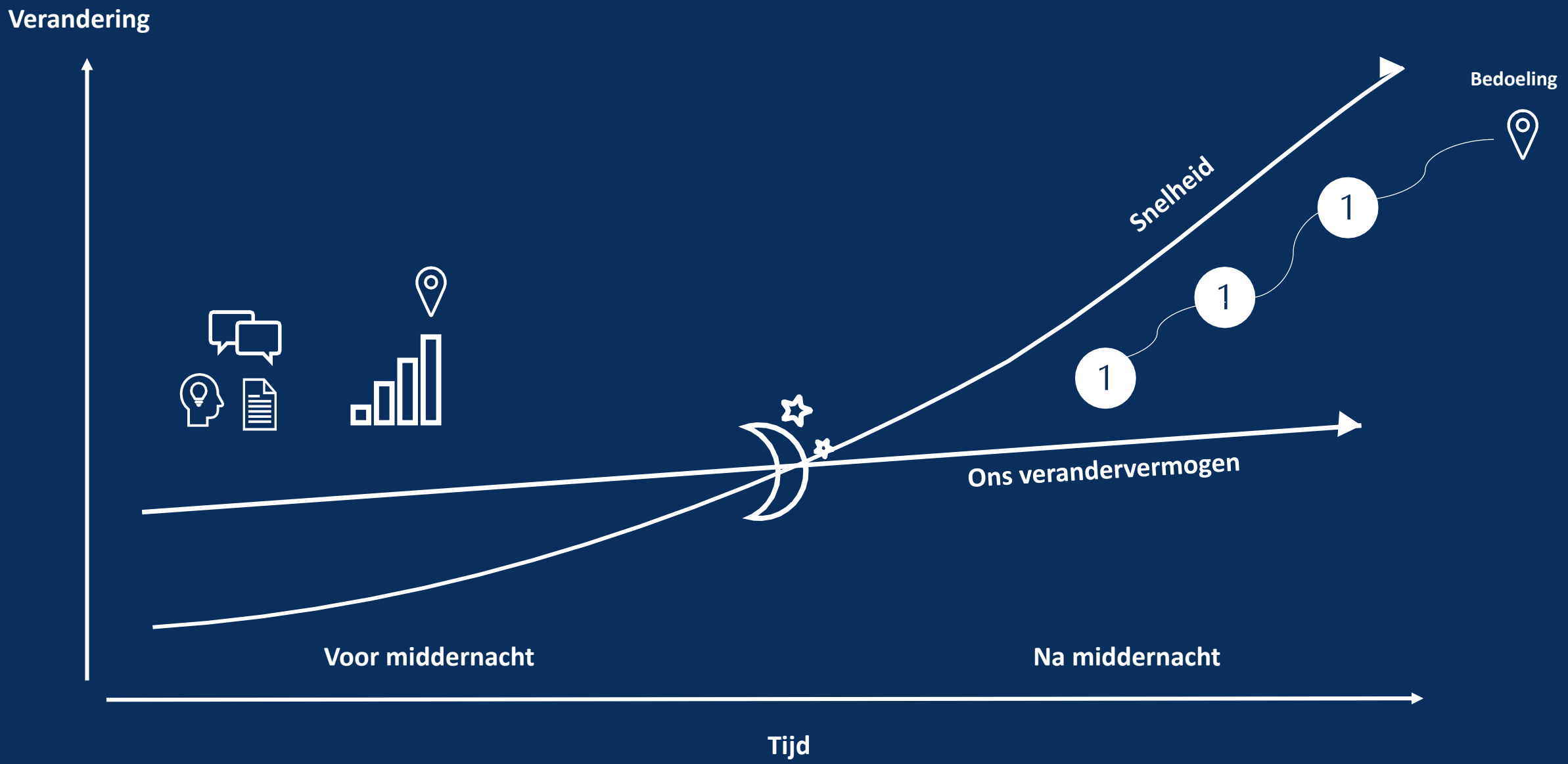
Verzoeken worden gemeld en juridisch bestreden.

9 EU-gecontroleerde eigendomsstructuur

Kritieke onderdelen nooit onder niet-EU zeggenschap.

De overheid als ecosysteem-regisseur op maatschappelijk verantwoord digitaliseren

Bron: Professor Eddie Obbeng

"Met de overheid als kundige en koersvaste regisseur, werken we samen met de markt aan maatschappelijk verantwoorde digitalisering "

VNG Realisatie

De kracht van interbestuurlijke samenwerking en gemeentelijke uitvoering op Cloud

Drie ontwikkelsporen, één koers

1. Interbestuurlijke samenwerking Nederlandse Digitalisering Strategie op Cloud

2. Gemeentelijke Uitvoeringsstrategie op Cloud

3. Gemeentelijke Collectivisering op Cloud (ALV)

SPOOR 1

Strategische NDS-doelstellingen op Cloud

1 Overheidsbrede soevereine clouddienst

We werken aan een verkenning van het realiseren van een overheidsbrede soevereine clouddienst in samenwerking met mede overheden en de markt.

2 Centrale overheidsmarktplaats voor cloudtechnologieën

We streven naar een centrale overheidsmarktplaats voor cloudtechnologieën, die vraag aan het juiste aanbod koppelt. Dit doen we op basis van standaarden en Europese ervaringen, waarbij de inzet is om gegevens en diensten die van essentieel belang zijn niet langer in de publieke cloud onder te brengen.

SPOOR 1

Ontwikkelingen NDS prioriteit Cloud

Op de agenda

24 sep	Presentatie PoC 'Fundament' + Ontwerp aan medeoverheden
28 sep	Presentatie PoC 'Fundament' + Ontwerp aan de markt
Eind sep	Behandeling van ‘ de Verkenning’ in de Tweede Kamer
24-25 nov	Fieldlab Soevereine Basis (werkbezoek DiZa in de maak)

Actuele (door) ontwikkelingen

- Start uitwerking van de onderliggende businesscase als randvoorwaarde voor benodigde financiering en operating model
- Gemeentelijke Handreking Cloud als input voor overheid breed cloudbeleid en normenkader
- Brede gemeentelijke behoefte-inventarisatie voor overheidsbrede Soevereine Cloud voorziening
- Gemeentelijke ‘ launching customers’ voor het PoC Fundament

Vier strategische doelstellingen

1 Platform- en leveranciersonafhankelijke Cloud (IaaS/PaaS)

Keuzevrijheid en portabiliteit tussen cloudplatformen en -leveranciers.

2 Vergroten van data soevereiniteit bij SaaS

Verwerking en opslag van gevoelige data in bedrijfskirtieke systemen alleen op platformen die voldoen aan de eisen uit de Handreiking Cloud.

3 Digitale Autonome Werkomgeving Overheid (DAWO)

Interbestuurlijke en Europese samenwerking komen tot uiting in de brede praktijkverkenning van gemeenten

4 Ondersteuning VNG op GT Microsoft *(GGI-Cloud)*

De huidige GT Microsoft-/GGI-Cloud-ondersteuning vanuit VNG in lijn brengen met de brede Uitvoeringsstrategie op Cloud.

IN ONTWIKKELING

SPOOR 2

Ontwikkelingen Gemeentelijke Uitvoeringsstrategie op Cloud

Van een papieren abstracte opgave naar een toepasbare uitvoeringsstrategie voor gemeenten

- Diversificatie principes zijn cruciaal voor gemeenten!
- Wendbaar anticiperen op technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Handreiking op Cloud

Gepubliceerd voor openbare consultatie

Biedt concrete aanscherpingen voor soevereiniteit bij inkoop & aanbesteding van digitalisering

Brede praktijkverkenning autonome werkomgeving

De gemeentelijke praktijk van NL/EU samenwerking met open source alternatieven op werkplek en samenwerkingssoftware

SPOOR 3

Collectivisering op Cloud — ALV

✓ **Voortgangsrapportage ALV september**

→ **Standpuntbepaling op ALV van december**

Om aan de overheidsbrede NDS-doelstellingen op het gebied van Cloud en digitale autonomie te kunnen voldoen, stelt de VNG haar leden met onderstaande standpuntbepaling in staat om deze koers stapsgewijs te realiseren.

STANDPUNT 1 — VERGROTEN VAN DATA SOEVEREINITEIT

"De verwerking en opslag van (gevoelige) gegevens in bedrijfskritieke Software (as a Service)-voorzieningen gebeurt voortaan alleen op (cloud)platformen die voldoen aan de eisen uit de Handreiking Cloud, en waarbij de aanbieder garandeert dat de gegevens en de zeggenschap over de verwerking — inclusief de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de aanbieder zelf — niet zijn onderworpen aan extraterritoriale wetgeving van niet-Europese rechtsstelsels."

Na het aannemen van het standpunt

1

Juridische uitwerking

Gedetailleerde juridische vertaling van het standpunt naar contract- en inkoopvoorwaarden.

2

Classificatiemodel

Een praktisch classificatiemodel waarmee gemeenten bedrijfskritieke en gevoelige data kunnen duiden.

3

Leergang

Een leergang om de Handreiking Cloud actief uit te dragen naar collega’s die verantwoordelijk zijn voor inkoop en aanbesteding van digitalisering.

"Met de overheid als kundige en koersvaste regisseur, werken we samen met de markt aan maatschappelijk verantwoorde digitalisering "

VNG Realisatie

Dank voor jullie tijd en aandacht.